Náučný chodník Okolo Sitna

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Banská Štiavnica
Geomorfologická jednotka:	Štiavnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy
Prístup:	bus Počúvadlo, jazero a pešo 140 m po ceste k severu
Východisko:	Počúvadlianske Jazero, turistické rázcestie Počúvadlianske jazero (Z, Ž a M)
Trasa:	Počúvadlianske Jazero, turistické rázcestie Počúvadlianske jazero – tur. rázcestie Tatársky jarok – tur. rázcestie Vlčie jamy – sedlo Krížna – východným brehom Počúvadlianskeho jazera
Dĺžka, prevýšenie:	13,6 km, prevýšenie okolo 200 m
Čas prechodu:	4 h
Počet zastávok:	4
Náročnosť:	stredne náročná trasa (dĺžkou)

Zameranie chodníka: historické, technické, hydrologické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Takmer úplne celá trasa je súbežná so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: ?2022

Aktuálny stav: Informačné panely sú vo výbornom stave (2022).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Región Banská Štiavnica, Kammerhofská 1, 969 01 Banská Štiavnica, tel. 0918 638 675; Informačné centrum Banská Štiavnica, Nám. sv. Trojice 6, 969 01 Banská Štiavnica, tel. 045 / 6949 653, 045 / 6920 535

Poznámka: Z rázcestia Vlčia jama je turisticky (pešo i na bicykli) okolo hradu Sitno dostupný vrchol Sitna (2,4 km, prevýšenie 290 m).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie pre svoju dĺžku a čiastočnú monotónnosť len obmedzene, resp. v kombinácii s náučným chodníkom Sitno.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Počúvadlianske Jazero. Časť mesta Banská Štiavnica, ležiaca asi 8 km od jeho centra v okolí **Počúvadlianskeho jazera** (> Lesnícky náučný chodník Počúvadlo) v Štiavnických vrchoch, s významnou rekreačnou funkciou. Svojou polohou bezprostredne pod najvyšším vrchom Štiavnických vrchov, Sitnom (1 009 m n. m.), a pri horskom jazere je neustále sa rozvíjajúcim letným aj zimným rekreačným strediskom. Okrem chát, penziónov a reštaurácií je miestom kultúrno-spoločenských podujatí v prírode a východiskom početných turistických trás včítane viacerých náučných chodníkov. Neďaleko juhovýchodného okraja jazera stoja dva pamätníky hrdinom Povstania a obetiam z partizánskeho oddielu Sitno, zajatým v novembri 1944 v Počúvadlianskom mlyne.

Prírodná rezervácia Pralesy Slovenska – Sitno. Jedna z početných častí (lokalít) hromadného chráneného územia Pralesy Slovenska, vyhláseného v roku 2022, chrániaca južne od Banskej Štiavnice v centre Štiavnických vrchov v dvoch častiach novo identifikované pralesy presahujúce juhovýchodné hranice národnej prírodnej rezervácie Sitno z roku 1951. Aj v tomto území podvrcholových častí prevažne juhovýchodne orientovaných strmých svahov masívu Sitna sa vyskytujú andezitové skalné útvary a skalné sutiny, s čím súvisí výrazné zastúpenie lipovo-javorových sutinových lesov. Okrem sa tu rastú bukovo-jedľové kvetnaté lesy. V pralese sa vyskytuje niekoľko jedlí, tvoriacich tu samostatný (ostrovný) areál mimo jej hlavného areálu výskytu. Vo väčšom množstve tu rastie buk lesný, jaseň štíhly, brest horský a lipa malolistá, ale aj viaceré druhy dubov, hrab, čerešňa, javor mliečny i horský. Aj v okolí rezervácií sú veľmi hodnotné staré prírodné lesy, ale na západnom svahu aj dubovo-hrabové lesy karpatské, hrebienkom vystupujúce až k vrcholu Sitna, v minulosti prepásané dobytkom a ovcami. Rezervácia je súčasťou rozsiahlejšieho územia európskeho významu Sitno (súčasť sústavy Natura 2000).

Sedlo Krížna (693 m n. m.). Najnižšie z troch blízkych sediel (Sedlo pod Pinkovým vrchom 712 m n. m., Peciny 755 m n. m.) vo vrcholovej (rozvodnej) časti Štiavnických vrchov medzi povodiami Richnavy (Hrona), Jabloňovky (Sikenice) a Štiavnice (Ipľa), ktorými prechádza cesta Baďan – Počúvadlo – Štiavnické Bane, s maličkou osadou okolo bývalej horárne, pasienkami v rámci bukových lesov a **banským vodohospodárskym uzlom Krížna**. Tento pre celý banský vodohospodársky systém banskoštiavnického rudného revíru mimoriadne dôležitý (a zaujímavý) prvok bol vybudovaný koncom 18. storočia na reguláciu toku štyroch zemných zberných jarkov pomocou stavidiel podľa aktuálnej

potreby v rôznych jazerách (Počúvadlianskeho a Vindšachtského) v rôznych povodiach. Okrem toho popod sedlo prechádza vodná štôlňa Krížna, dlhá 650 m, ktorá odvádzala vodu z Počúvadlianskeho jazera smerom k Vindšachtskému jazeru.

Banskoštiavnická vodohospodárska sústava > ŠB-08 Piargsky vodohospodársky chodník

Národná prírodná rezervácia Sitno > Náučný chodník Sitno

Prírodná rezervácia Holík. Chránené územie severovýchodne od obce Počúvadlo v Štiavnických vrchoch vyhlásené v roku 1966 na ochranu fytogeograficky významnej lokality – strmého kužeľovitého vrchu **Holík (754 m n. m.)** budovaného biotiticko-amfibolickým andezitovým porfýrom s ostrovčekom lesostepnej xerotermnej vegetácie na kamenisto bezlesnom temene. Na južných svahoch rastú dubovo-hrabové lesy, na severných sú podhorské bučiny. Rezervácia je súčasťou rozsiahlejšieho územia európskeho významu Sitno (súčasť sústavy Natura 2000).

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy. Chránené územie vyhlásené v roku 1979 na takmer celom území Štiavnických vrchov s výnimkou niekoľkých ich okrajových častí. Pohorie, budované vulkanitmi a andezitovým vrcholom Sitna dosahujúce výšku 1 009 m n. m., leží na rozhraní dvoch klimatických typov a prenikajú doň od juhu teplomilné a od severu karpatské horské prvky flóry a fauny. Fytogeograficky územie patrí do obvodu predkarpatskej flóry. Severnú hranicu svojho rozšírenia tu dosahuje napr. dub cerový a javor tatársky, na výslnných lokalitách s plytkou skeletovitou pôdou rastú xerotermy, ako kostrava valeská, kavyľ vláskatý či kukučka vencová. Veľkú časť územia CHKO zaberajú lesy (65 %), ktoré sú druhovým zložením najmä v centrálnej časti vplyvom stáročnej banskej a hutníckej činnosti po totálnom odlesnení nepôvodné, tvorené smrekovými monokultúrami. Lokálne sú vo vyšších polohách bučiny s jedľou a umelo vysadzovaným smrekom a na skeletnatých pôdach lipovo-javorovo-jaseňové sutinové lesy. Na karbonátové podložie v okolí Sklených Teplíc sa viaže výskyt tisu. Zo živočíšstva sú zastúpené o. i.: orol krikľavý, myšiak hôrny, rys, mačka divá, medveď hnedý, vydra riečna, vidlochvost feniklový a ovocný, žije tu tiež vzácna modlivka zelená, roháč obyčajný a fúzač alpský. V opustených banských dielach sa vyskytuje niekoľko druhov netopierov (podkovár veľký, p. malý, netopier obyčajný…). Lokálnymi zvláštnosťami lesov sú hojné prímesi cudzokrajných drevín, súvisiace s pôsobením lesníckej katedry od roku 1807 – súčasti Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. K svojrázu územia CHKO významne prispievajú historické banské diela, a to najmä vodné nádrže – tajchy –, budované v minulých storočiach ako zdroj energie i úžitkovej vody pre banícke účely, ktoré spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími zariadeniami tvoria unikátny vodohospodársky systém. V hraniciach CHKO leží viacero území európskeho významu (súčasti sústavy Natura 2000), z ktorých najrozsiahlejšími sú Hodrušská hornatina, Suť a Skalka.

Názvy informačných panelov

1. Najväčší vodný stroj sveta
2. Tatársky zberný jarok a prehrádzka
3. Vodná štôlňa
4. Uzol Krížna

Informačné panely v teréne 2 – 4 nie sú označené názvom náučného chodníka.

NAJVÄČŠÍ VODNÝ
STROJ SVETA

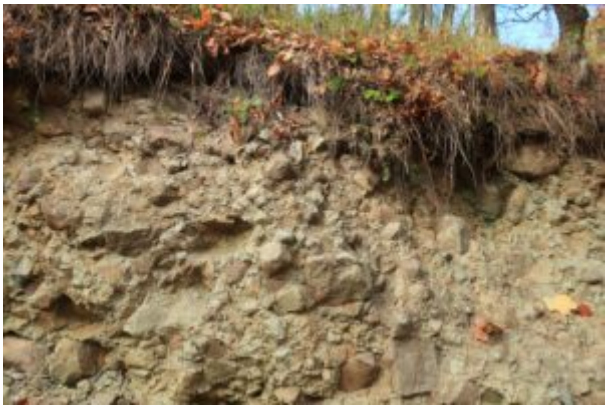

3
VODNÁ ŠTÔLŇA
DEDIČNÉ ŠTÔLNE
OPORNÝ MÚR

Križna
Počúvadlianske jazero
Sitno
Vtčia jama
Prenčov
Bardinova dolina
Na Tatárskom jarku
Beluj

